

# บทที่ 1

## บทนำ

### 1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ตัวอักษรในภาษาญี่ปุ่นมีทั้งหมด 3 ชุด คือ อักษรคันจิ (漢字kanji) อักษรฮิระงานะ (平仮名hiragana) และ อักษรคะตะคะนะ (片仮名katakana) ในที่นี้ไม่นับรวมอักษรโรมะจิ (Romaji) ซึ่งเป็นอักษรภาษาอังกฤษที่นิยมใช้แสดงเสียงอ่านของตัวอักษรทั้งสามชนิดข้างต้น ในการเขียนภาษาญี่ปุ่นโดยทั่วไปจะใช้อักษรทั้งสามชนิดที่กล่าวมานี้ปะปนกันอยู่เสมอ

ตัวอักษรคันจิเข้ามาสู่ประเทศญี่ปุ่นประมาณศตวรรษที่ 4 โคลมัส (Coulmas, 1989, p.122) กล่าวว่า นักวิชาการชาวเกาหลีชื่อ Wani เป็นผู้นำอักษรคันจิเข้าไปเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่นตัวอักษรนี้เข้ามาพร้อมกับ การเผยแพร่ศาสนาพุทธ เมื่อคนญี่ปุ่นรับอักษรคันจิเข้ามาในระยะแรก ส่วนใหญ่จะใช้อักษรคันจิเขียนแทนคำที่มีความหมายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคำนาม คำกริยา หรือ คำวิเศษณ์

ต่อมาเมื่ออักษรชนิดหนึ่งเรียกว่า มัันโยงะนะ (man'yōgana 万葉仮名) ซึ่งเป็นตัวอักษรคันจิที่ใช้เป็น อักษรแทนเสียงสำหรับเขียนข้อความที่เป็นภาษาญี่ปุ่น ต่างกับอักษรคันจิทั่วไปที่ใช้เพื่อเขียนแทนความหมาย Christopher (2000) กล่าวว่า มัันโยงะนะ เป็นรูปงะนะโบราณซึ่งไม่ใช้แล้วในปัจจุบัน เป็นระบบการเขียนที่เก่า ที่สุดของญี่ปุ่นมีอายุประมาณ 1,000 ปี ชื่อมัันโยงะนะ มาจากหนังสือชื่อ มัันโยชู (man'yōshū万葉集) ซึ่งเป็นวรรณกรรมเก่าแก่ที่เขียนขึ้นเป็นภาษาญี่ปุ่นเมื่อประมาณกลางศตวรรษที่ 8 เขียนโดยเลือกอักษรคันจิบาง ตัวมาแทนเสียง

|         |        |        |        |        |        |        |        |        |        |        |
|---------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
| 无<br>えん | 和<br>わ | 良<br>ら | 也<br>や | 末<br>ま | 波<br>は | 奈<br>な | 太<br>た | 左<br>さ | 加<br>か | 安<br>あ |
|         | 爲<br>ゐ | 利<br>り |        | 美<br>み | 比<br>ひ | 仁<br>に | 知<br>ち | 之<br>し | 機<br>き | 以<br>い |
|         |        | 留<br>る | 由<br>ゆ | 武<br>む | 不<br>ふ | 奴<br>ぬ | 川<br>つ | 寸<br>す | 久<br>く | 宇<br>う |
|         | 恵<br>ゑ | 礼<br>れ |        | 女<br>め | 部<br>へ | 祢<br>ね | 天<br>て | 世<br>せ | 計<br>け | 衣<br>え |
|         | 遠<br>を | 呂<br>ろ | 与<br>よ | 毛<br>も | 保<br>ほ | 乃<br>の | 止<br>と | 曾<br>そ | 己<br>こ | 於<br>お |

ภาพที่ 1.1 อักษรคันจิพร้อมอักษรฮิระงานะที่ดัดแปลงมา  
(Man'yōgana, 2012, Development Section)

การเขียนผลงานทางวรรณกรรมของญี่ปุ่นยังคงดำเนินต่อมาโดยใช้อักษรมันโยะนะ Miller (1980) กล่าวว่าเมื่อนำอักษรคันจิหรือที่เรียกว่ามันโยะนะ มาเขียนผลงานในภาษาญี่ปุ่นนานเข้า รูปร่างของตัวอักษรที่เขียนจึงเริ่มเปลี่ยนจากเหลี่ยมเป็นโค้งมนมากขึ้น มีการปรับแก้ไขระบบของตัวอักษรให้สอดคล้องกับภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น จากวิวัฒนาการเหล่านี้ เมื่อเข้าสู่ครึ่งหลังของศตวรรษที่ 9 ญี่ปุ่นได้ประดิษฐ์ตัวอักษรคันนะขึ้น โดยดัดแปลงรูปร่างของอักษรคันจินั้นให้เขียนง่ายขึ้น อักษรมันโยะนะที่มีการปรับรูปแบบการเขียนจึงได้ชื่อใหม่ว่า อักษรฮิระงานะ และอักษรคะตะคะนะอย่างที่เรียกกันในปัจจุบัน

จากการมีตัวอักษรเป็นของตนเองทำให้คนญี่ปุ่นสามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและผลิตผลงานด้านวรรณกรรมต่างๆได้อย่างอิสระกว่าการใช้ภาษาจีน (อรรถยา, 2554, หน้า 2) ในขณะเดียวกันได้ทำการปรับปรุงตัวอักษรทำให้เกิดการเขียนที่เป็นระบบและเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น การพัฒนาปรับปรุงตัวอักษรของญี่ปุ่นได้คำนึงถึงความสะดวกของระบบเสียงและไวยากรณ์ในภาษาญี่ปุ่นด้วย ดังที่ปรากฏในกลอน อิโรฮา (iroha) ซึ่ง Miller (1980) กล่าวว่าแต่งขึ้นในสมัยเฮอัน (ค.ศ. 794 -1185) ประกอบกับการที่ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่มีการเปลี่ยนรูปของหน่วยคำ โดยเฉพาะการเปลี่ยนรูปหน่วยคำเติมท้ายหรือที่เรียกว่าปัจจัย (suffix) เพื่อใช้แสดงความหมายต่างๆ ทางไวยากรณ์ เช่น การบอกว่าเป็นกริยาอาการที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หรือ อดีต เป็นรูปบอกเล่า หรือปฏิเสธ เป็นรูปสุภาพที่ใช้สนทนากับผู้ที่ไม่สนิทสนมหรือรูปกตัญญูที่ใช้สนทนากันในหมู่เพื่อนฝูงทั่วไป เมื่อมีการใช้อักษรคันนะ คนญี่ปุ่นจึงเริ่มใช้อักษรคันนะเขียนแทนหน่วยคำทางไวยากรณ์ประเภทคำช่วยต่างๆ และเขียนแทนหน่วยคำเติมที่มีการเปลี่ยนรูป จากเหตุปัจจัยดังที่กล่าวมานี้จึงเป็นที่มาของการเขียนภาษาญี่ปุ่นด้วยอักษรคันจิประสมกับอักษรคันนะที่อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นอักษรที่คนญี่ปุ่นคิดค้นดัดแปลงขึ้นมาเอง

ในบรรดาอักษรคันนะทั้งสองชนิดนั้น อักษรคะตะคะนะนิยมใช้เขียนคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ และใช้เขียนคำที่เลียนเสียงต่างๆ ส่วนอักษรฮิระงานะใช้เขียนแทนคำที่แสดงไวยากรณ์ต่างๆ เช่น คำช่วย (particle) หน่วยคำเติม (affix) มักจะพบในการเติมหน่วยคำเติมท้ายหรือที่เรียกว่าปัจจัย (suffix) เติมลงไปต่อจากตัวอักษรคันจิเพื่อใช้แสดงความหมายทางไวยากรณ์ และเรียกส่วนนี้ด้วยชื่อเฉพาะว่าโอะคุริงะนะ (送り仮名 okurigana) จะเห็นว่าโอะคุริงะนะคืออักษรฮิระงานะที่ใช้เขียนประกอบตัวอักษรคันจิโดยเฉพาะนั่นเอง ยกตัวอย่างเช่น

- 生 เมื่อเกิดเดี่ยวๆไม่มีโอะคุริงะนะกำกับอยู่ด้วยจะอ่านว่า nama แปลว่า 'raw' หรือ ki แปลว่า 'alive'
- 生う เมื่อมีโอะคุริงะนะ う กำกับอยู่ด้วยจะอ่านว่า ou แปลว่า 'expand'
- 生きる เมื่อมีโอะคุริงะนะ くる กำกับอยู่ด้วยจะอ่านว่า ikiru แปลว่า 'live, exist'
- 生かす เมื่อมีโอะคุริงะนะ かす กำกับอยู่ด้วยจะอ่านว่า ikasu แปลว่า 'arrange'
- 生ける เมื่อมีโอะคุริงะนะ ける กำกับอยู่ด้วยจะอ่านว่า ikeru แปลว่า 'keep alive'
- 生む เมื่อมีโอะคุริงะนะ む กำกับอยู่ด้วยจะอ่านว่า umu แปลว่า 'produce'
- 生まれる หรือ 生れる เมื่อมีโอะคุริงะนะ まれる หรือ れる กำกับอยู่ด้วยจะอ่านว่า umareru แปลว่า 'be born'
- 生える เมื่อมีโอะคุริงะนะ える กำกับอยู่ด้วยจะอ่านว่า haeru แปลว่า 'grow, spring up'
- 生やす เมื่อมีโอะคุริงะนะ やす กำกับอยู่ด้วยจะอ่านว่า hayasu แปลว่า 'grow'
- 生じる เมื่อมีโอะคุริงะนะ じる กำกับอยู่ด้วยจะอ่านว่า shōjiru แปลว่า 'occur'

จากตัวอย่างที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าความหมายของคำหรือตัวอักษรคันจิเพียง 1 ตัวที่มีความแตกต่างกันออกไป

ได้หลายอย่างนั้นจะเข้าใจได้ชัดเจนว่าหมายถึงอะไรต้องอาศัยโอะคุริงะนะที่ต่อท้ายคำ หรืออาจจะกล่าวในทางกลับกันได้ว่าโอะคุริงะนะที่เติมเข้าไปหลังอักษรคันจินั้นเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดคำใหม่ และความหมายใหม่ที่แตกต่างออกไปจากเดิม ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าโอะคุริงะนะมีความสำคัญมากในการช่วยให้อักษรคันจิเพียงตัวเดียวกลายเป็นคำใหม่ๆ ขึ้นมาอีกหลายคำในภาษาญี่ปุ่น และช่วยให้เข้าใจความหมายของอักษรคันจินั้นๆ ได้ชัดเจนขึ้น และอาจจะพูดได้ว่าหากไม่มีการเติมโอะคุริงะนะ การสร้างคำใหม่ๆ คงเป็นไปได้ยาก และการทำความเข้าใจความหมายของอักษรคันจิตัวเดียวจะเป็นไปได้อย่างยากเช่นกัน

ในขณะเดียวกันการใช้โอะคุริงะนะเขียนต่อจากตัวอักษรคันจินั้นไม่ว่าจะเขียนอย่างไรก็ได้ จำเป็นจะต้องมีกฎเกณฑ์เพื่อให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน เขียนเหมือนกันเพื่อการสื่อสารที่สมบูรณ์ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการญี่ปุ่นจึงได้กำหนดวิธีการใช้โอะคุริงะนะไว้เพื่อให้คนญี่ปุ่นใช้ภาษาญี่ปุ่นที่เป็นภาษาราชการได้ถูกต้องตรงกัน เช่นอักษรคันจิ 交 นี้ไม่ให้เขียนเป็น ×交る เพราะอาจเกิดความสับสนระหว่างคำกริยาสองตัวนี้คือ 交わる maji(waru) “to cross, intersect” และ 交じる ma(jiru) “to mix” ได้ จึงต้องเขียนให้ชัดเจน จะเขียนสั้นๆ เพียง 交る ไม่ได้

หรืออย่างในกรณีของคำต่อไปนี้ okonau (おこなう) กำหนดให้เขียน 行う แต่ในขณะเดียวกันก็อนุโลมให้เขียนเป็น 行なう ได้ โดยอ่านแบบเดียวกันคือ okonau (おこなう)

เช่นเดียวกับคำว่า おわる กำหนดให้เขียน 終わる แต่ในขณะเดียวกันก็อนุโลมให้เขียนเป็น 終る ได้ โดยอ่านแบบเดียวกันคือ おわる แต่คำว่า おえる กำหนดให้เขียน 終える เท่านั้น ไม่ให้เขียน 終る เพราะจะสับสนกับ 終わる

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นว่า การเขียนโอะคุริงะนะตามหลังคันจิตัวเดียวกันในคำเดียวกันอาจจะเขียนได้สองแบบ แต่ในบางคำอาจจะเขียนได้เพียงแบบเดียวซึ่งทำให้ผู้ที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นสับสน และอาจจะคิดเองว่าการเขียนโอะคุริงะนะอาจจะเขียนแบบไหนก็ได้ ซึ่งเป็นความเข้าใจผิด และความเข้าใจผิดในลักษณะนี้ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการเขียน และอาจนำไปสู่การสื่อความหมายที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากที่ต้องการ เพราะการเขียนโอะคุริงะนะต่างกันอาจทำให้เกิดคำและความหมายที่ต่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้ เช่น หากเขียนโอะคุริงะนะต่อท้ายอักษรคันจิ 終 ตัวนี้ เป็น 終る ผู้เริ่มเรียนที่ยังไม่มีความเข้าใจภาษามากนักอาจจะอ่านว่า owaru หรือ oeru ก็ได้ ดังนั้นในการเขียนที่ถูกต้องจึงกำหนดให้ใส่โอะคุริงะนะที่ต่างกันให้เห็นชัดเจน เป็น 終える o(eru) และ 終わる o(waru) เพื่อไม่ให้สับสน แต่ดังที่กล่าวไว้ในย่อหน้าก่อนหน้านี้ว่า คำว่า おわる กำหนดให้เขียน 終わる แต่ในขณะเดียวกันก็อนุโลมให้เขียนเป็น 終る ได้ การเขียนแบบหลังนี้เป็นเรื่องที่ยากสำหรับผู้เรียนที่จะเข้าใจได้ว่าอ่านอย่างไร

นอกจากประเด็นของการอ่านและเขียนให้ถูกต้องแล้ว ยังมีประเด็นของความหมายที่เป็นปัญหากับผู้เรียนด้วย เนื่องจากภาษาญี่ปุ่นรับอักษรคันจิเข้ามาใช้และเติมโอะคุริงะนะที่ต่างกันเข้าไปเพื่อทำให้ความหมายแตกต่างกัน

ความหมายที่กล่าวถึงนี้เป็นความหมายทั้งในด้านโครงสร้างและความหมายทางเนื้อหา เช่น อักษร 生

เมื่อมีโอะคุริงะนะ える กำกับอยู่เป็น 生える จะอ่านว่า haeru “grow” (กริยาที่ไม่ต้องการกรรม)

เมื่อมีโอะคุริงะนะ やす กำกับอยู่เป็น 生やす จะอ่านว่า hayasu “grow” (กริยาที่ต้องการกรรม)

เมื่อมีโอะคุริงะนะ きる กำกับอยู่เป็น 生きる จะอ่านว่า ikiru “live” (กริยาที่ไม่ต้องการกรรม)

เมื่อมีโอะคุริงะนะ ける กำกับอยู่เป็น 生ける จะอ่านว่า ikeru “live” (กริยาที่ต้องการกรรม)

เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าการใส่โอะคุริงะนะที่ต่างกัน ย่อมเกิดจากความต้องการให้เกิดคำใหม่ที่สามารถให้ความหมายของคำแตกต่างกัน แต่ลักษณะของโอะคุริงะนะที่เติมท้ายอักษรคันจิตัวเดียวกัน โดยมีรูปแบบของโอะคุริงะนะต่างกัน กลับทำให้เกิดคำใหม่ที่มีความหมายของคำเหมือนหรือใกล้เคียงกัน ลักษณะเช่นนี้มีอยู่มากในภาษาญี่ปุ่น และเป็นที่ทำให้ผู้เรียนเกิดปัญหาคำเหล่านี้มีความแตกต่างกันอย่างไร

ผู้วิจัยคิดว่าการหาคำตอบในเรื่องทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนี้จำเป็นต้องศึกษารูปแบบทั้งหมดของโอะคุริงะนะในคำกริยา เพื่อนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ลักษณะของโอะคุริงะนะเพื่อหาคำตอบให้กับการเขียนโอะคุริงะนะตามหลังคันจิต่างๆ เพื่อศึกษาว่ารูปแบบของโอะคุริงะนะนั้นมีลักษณะเช่นใดบ้าง และสามารถจะทำนายการเกิดลักษณะต่างๆ ที่พบนั้นได้หรือไม่รวมถึงกรณีของคำที่ใช้อักษรคันจิตัวเดียวกัน แต่มีการเขียนโอะคุริงะนะที่ต่างกันทำให้เกิดคำใหม่ที่มีความหมายใกล้เคียงกันแต่ต่างกันในเรื่องของหน้าที่ทางไวยากรณ์

นอกจากนั้นการศึกษาโอะคุริงะนะที่เขียนกำกับอักษรคันจินี้ อาจจะช่วยให้ผู้สอนมีแนวทางการสอนใหม่ๆ เพิ่มขึ้นในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจความหมายหรือหน้าที่ของคำได้ดีขึ้น

## 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 ศึกษาคำกริยารูปพจนานุกรมภาษาญี่ปุ่นที่เขียนด้วยอักษรคันจิต่อด้วยโอะคุริงะนะ ว่ามีจำนวนคำเท่าใด (ในพจนานุกรมเล่มที่ศึกษา) โดยแบ่งตามกลุ่มที่มีเสียงท้ายเหมือนกัน และกลุ่มประเภทคำ
- 2.2 ศึกษาลักษณะและจำนวนพยางค์ของโอะคุริงะนะในคำกริยารูปพจนานุกรม
- 2.3 ศึกษารูปลักษณะเฉพาะของโอะคุริงะนะในคำกริยาประเภทกรรมกริยาและกรรมกริยา

## 3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 จำนวนพยางค์ของโอะคุริงะนะในคำกริยาจะมีเพียงหนึ่งหรือสองพยางค์
- 3.2 รูปแบบของโอะคุริงะนะในคำกริยาประเภทกรรมกริยาและกรรมกริยาจะมีลักษณะเฉพาะที่แบ่งแยกแตกต่างกันอย่างชัดเจน

## 4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยจากการรวบรวมข้อมูลจากพจนานุกรมญี่ปุ่น – อังกฤษชื่อ Kenkyusha's New Japanese – English Dictionary 4<sup>th</sup> edition. (1988). ที่มี Masuda Koh เป็นบรรณาธิการ พิมพ์โดยบริษัท Kenkyusha ประเทศญี่ปุ่น เหตุที่เลือกพจนานุกรมเล่มนี้เพราะเป็นพจนานุกรมที่มีขนาดใหญ่มีทั้งหมด 2,066 หน้า มีคำศัพท์ทั้งหมดประมาณ 80,000 คำ เป็นพจนานุกรมที่มีรายละเอียดมากรวมถึงมีการแสดงให้เห็นว่าคำใดเป็นคำประสมไว้ด้วย Wikipedia, the free encyclopedia ได้กล่าวถึงพจนานุกรมนี้ว่า “Since its first publication in 1918, Kenkyūsha's New Japanese-English Dictionary (新和英大辞典 *Shin wa-ei daijiten*) has been the largest and most authoritative Japanese-English dictionary ever published. Translators, scholars, and specialists who use the Japanese language affectionately refer to this dictionary as the "Green Goddess" or ("GG") ” พจนานุกรมฉบับที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นการรวบรวมใหม่ในครั้งที่๔

## 5. นิยามศัพท์เฉพาะ

โอะคุริงะนะ หมายถึง อักษรฮิระงานะที่ใช้เขียนต่อจากอักษรคันจิ ในคำที่อ่านด้วยเสียงแบบญี่ปุ่นหรือที่เรียกว่าเสียงคุน เป็นส่วนที่อาจจะมีการเปลี่ยนรูปเพื่อทำให้เกิดคำใหม่ที่มีความหมาย หรือมีหน้าที่เฉพาะทางไวยากรณ์

คำกริยาภาษาญี่ปุ่นรูปพจนานุกรม หมายถึง รูปคำกริยาภาษาญี่ปุ่นที่ลงท้ายด้วยเสียง /u/ ทั้งหมด และปรากฏอยู่ในพจนานุกรม Kenkyusha's New Japanese – English Dictionary 4<sup>th</sup> edition. (1988). เท่านั้น

## 6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทราบลักษณะของโอะคุริงะนะในคำกริยาพจนานุกรมภาษาญี่ปุ่น

6.2 ทราบว่าคำกริยาภาษาญี่ปุ่นที่ลงท้ายด้วยโอะคุริงะนะที่มีเสียงเหมือนกันมีจำนวนเท่าใดมีกี่พยางค์และมีอยู่ในประเภทใดบ้าง

6.3 เข้าใจลักษณะเฉพาะของโอะคุริงะนะในคำกริยาประเภทกรรมกริยาและกรรมกริยา

6.4 เข้าใจประเด็นปัญหาเกี่ยวกับโอะคุริงะนะที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน